

ПРОБЛЕМАТИКА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У БОРОТЬБІ З ВІДМИВАННЯМ «БРУДНИХ» ГРОШЕЙ

*Синолиця В. М., студентка
Науковий керівник: Лебідь О. В., к. е. н., доцент
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

Новий час приносить нові виклики та загрози, які перестали носити суто локальний характер. Таке небезпечне явище як відмивання грошей, що є окремим напрямком злочинності, вже давно перетнуло кордони певної країни та стало поштовхом для співпраці міжнародної спільноти.

Актуальність даної теми полягає в тому, що боротьба з відмиванням коштів стала однією з найбільш динамічних сфер світових зусиль у боротьбі зі злочинністю.

Вивченню проблематики міжнародної протидії відмиванню «брудних» грошей приділяли увагу такі вчені, як: Баранов Р.О. [1], Венгерська Н. С. [2], Кашпур Л. М. [3], Колодізев О. М. [4], Лебідь О. В. [5].

Метою даного дослідження є узагальнення досвіду світових лідерів у боротьбі із відмиванням «брудних» коштів та фінансуванням тероризму.

Термін "відмивання" грошей (money laundering) вперше був використаний в 80-х рр. у США відносно доходів від наркобізнесу і означає процес перетворення незаконно отриманих грошей у законні гроші. Президентською комісією США з організованої злочинності в 1984 р. було сформульовано наступне визначення даного явища: "відмивання грошей – процес, за допомогою якого приховується існування незаконного походження або незаконного використання доходів, які маскуються таким чином, щоб надати їм вигляду законно здобутих" [3, с. 104].

Орієнтовна кількість відмитих у світі грошей за один рік становить 2 – 5 % світового ВВП, або 800 мільярдів - 2 трильйони доларів у поточних доларах США. Хоча різниця між цими цифрами доволі велика, проте навіть найнижча кількість «брудних» грошей підкреслює серйозність проблеми, яку уряди країн зобов'язалися вирішити [6].

Зростання рівня економічної злочинності у різних регіонах світу за 2016 та 2018 роки, згідно Global Economic Crime and Fraud Survey 2018, представлено на рис. 1.

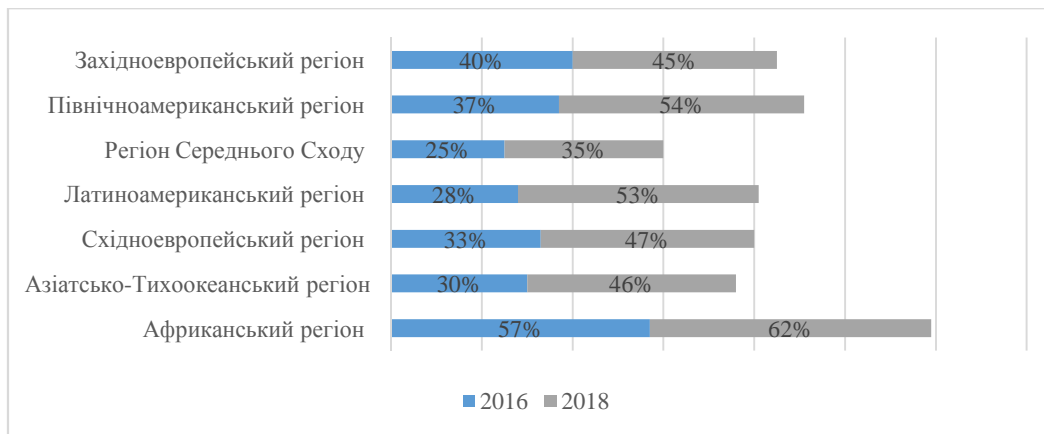

Рисунок 1 – Зростання рівня економічної злочинності у різних регіонах світу за 2016 та 2018 роки [7]

Отже, згідно з даними на рисунку 1, за 2018 рік у порівнянні з 2016 роком, рівень економічної злочинності помітно зріс по всіх регіонах. Це доводить, що тіньова економіка – доволі розповсюджене явище, властиве усім регіонам, незалежно від рівня їх економічного розвитку.

Таким чином, в умовах глобалізації фінансових ринків боротьба з цими видами злочинності набуває все більш виражених форм і методів, має міжнародний характер і вимагає використання ефективних методів, що постійно удосконалюються, в міжнародному масштабі. Ефективна організація протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, здатна істотно понизити бажання отримувати доходи таким чином, і, відповідно, допоможе скоротити кількість здійснюваних протизаконних дій, виявляти і знищувати джерела «брудних» грошей.

Основними міжнародними інституціями, що покликані боротися з такою масовою проблемою як відмивання грошей є Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансування тероризму (MONEYVAL), Базельський комітет, Інтерпол, Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та інші.

Найпріоритетніше місце серед поданих організацій, що борються із відмиванням грошей слід відвести Групі розробки фінансових заходів з відмивання грошей (FATF). FATF була створена з метою координації міжнародної співпраці. Одним із перших завдань FATF було розроблення Сорока Рекомендацій. На сьогодні Сорок рекомендацій FATF разом із Дев'ятьма спеціальними рекомендаціями по боротьбі з фінансуванням тероризму – Special Recommendations

(SR) on Terrorist Financing (TF), доповнені у 2004 р., а потім у 2012 та 2017 рр., є дієвим набором мінімальних стандартів, застосування яких необхідно для успішної протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму.

MONEYVAL – це орган Ради Європи з оцінки заходів у боротьбі з відмиванням грошей та фінансування тероризму. Метою діяльності Комітету MONEYVAL є створення системи заходів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, а також дотримання міжнародних стандартів та найкращої практики [1, с. 35].

Наступною організацією, що вносить чималий вклад у протидію із відмиванням коштів та фінансуванням тероризму є Базелівський комітет, який був створений під егідою Банку міжнародних розрахунків (БМР) на основі укладеної 10-ма розвиненими країнами угоди у 1974 р. За даними Basel AML Index 2018 Report, розробленого Базельським інститутом управління, ми можемо проаналізувати ризики відмивання грошей та фінансування тероризму у 129 країн світу. У таблиці 1 відображено рейтинги країн із високим та низьким рівнями ризиків відмивання коштів.

Таблиця 1 – Країни за рівнями ризиків відмивання грошей [8]

Ранг	Країни з високим рівнем ризику	Показник	Ранг	Країни з низьким рівнем ризику	Показник
1	Таджикистан	8,3	120	Ізраїль	3,84
2	Мозамбик	8,28	121	Хорватія	3,83
3	Афганістан	8,28	122	Швеція	3,75
4	Лаос	8,25	123	Словенія	3,75
5	Гвінея-Бісау	8,16	124	Болгарія	3,53
6	М'янма	7,5	125	Македонія	3,33
7	Камбоджа	7,48	126	Нова Зеландія	3,20
8	Ліберія	7,42	127	Литва	3,12
9	Кенія	7,4	128	Естонія	2,73
10	В'єтнам	7,37	129	Фінляндія	2,57
39	Україна	6,06			

Ще однією організацією, що протидіє проблемі відмивання грошей є Інтерпол. Інтерпол – це міжнародна організації кримінальної поліції (МОКП), яка бере безпосередню участь у боротьбі зі злочинністю. Інтерпол був створений у 1923 р. як Міжнародна комісія кримінальної поліції (МККП) для координації боротьби різних країн із загальнокримінальними злочинами з центром у Відні. Місія Інтерполу полягає в сприянні міжнародній співпраці поліції [1, с. 36].

Таким чином, відмивання «брудних» грошей є складним економічним явищем, яке не має кордонів. Міжнародна спільнота визнає, що легалізація коштів, одержаних у результаті злочинної діяльності, стала глобальною загрозою світовій безпеці і намагається об'єднаними зусиллями подолати цю проблему. Проте дане завдання потребує постійного вдосконалення, адже злочинці швидко реагують на технологічний розвиток та уміло користуються його надбаннями.

Література.

1. Баранов Р. О. Світова емпірика впровадження політики протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. *Вісник НАДУ*. 2015. № 3. С. 33–39.
2. Венгерська Н. С., Удодова Я. В., Куценко В. І. Особливості боротьби з відмиванням грошей: міжнародний та національний рівні. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 41–48.
3. Кашпур Л. М. Протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3. С. 103–106.
4. Пономаренко В. С., Колодізев О. М., Лебідь О. В., Вейц О. І. Оцінювання системи запобігання та протидії легалізації сумнівних доходів клієнтів банку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. Vol. 3. № 26. С. 17–28.
5. Lebid O. V., Chmutova I. M., Zuieva O. V., Veits O. I. Risk Assessment of The Bank's Involvement to Legalization of Questionable Income Considering the Influence of Fintech Innovations Implementation *Marketing And Management Of Innovations*. 2018. Issue 2. - P. 232–346.
6. Money-Laundering and Globalization : web site. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/globalization.html>.
7. Pulling fraud out of the shadows *Global Economic Crime and Fraud Survey 2018* : web site. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf>.
8. Basel AML Index 2018 Report: web site. URL:: https://index.baselgovernance.org/sites/collective.localhost/files/amlindex/basel_aml_index_10_09_2018.pdf (accessed 03 November 2018).